

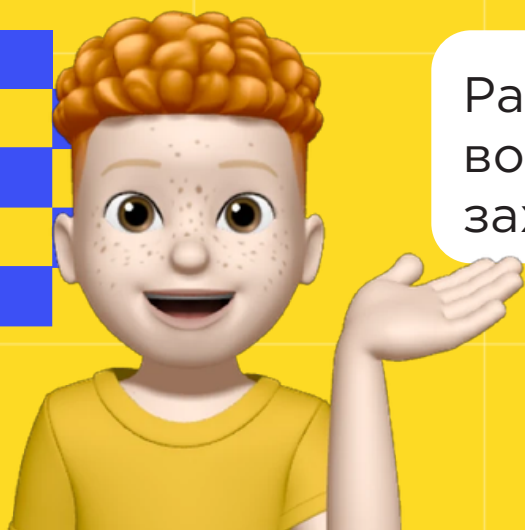
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

«ШКІЛЬНИЙ УРОК ВОЛОНТЕРСТВА»

УСВІДОМЛЮЮ. ДІЮ. **БЕРЕЖУ.**

Разом для клімату: як волонтерство допомагає захищати планету?

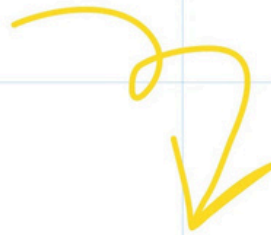
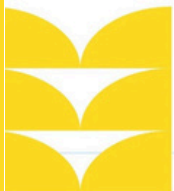

ДОРОЖНЯ КАРТА

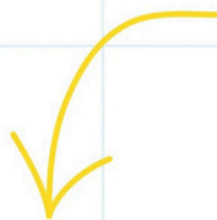
ШКІЛЬНИЙ УРОК ВОЛОНТЕРСТВА

Отримайте методичні матеріали на сайті проекту

Ознайомтесь з матеріалами уроку та заплануйте його

Проведіть урок для своїх учнів

Поверніться на сайт проекту та заповніть короткий звіт, щоб отримати сертифікат

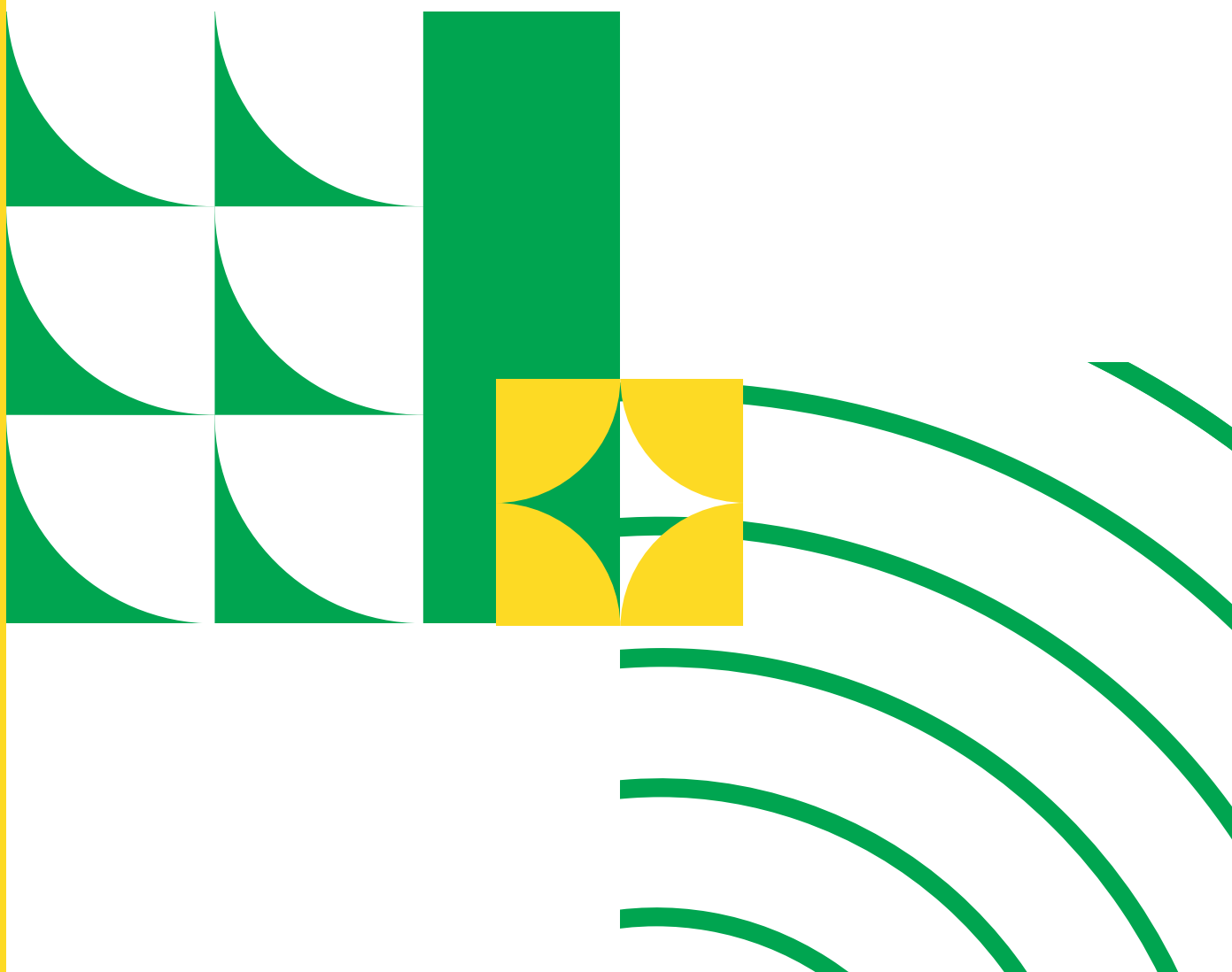
Скануйте QR-код або натисніть тут → [Заповнити звіт](#)

Програма цього уроку створена в рамках всеукраїнського курсу за вибором «Шкільний клуб волонтерства» у співпраці з екологічною громадською організацією «Екодія».

Ми рекомендуємо використовувати ці матеріали, щоб навчати підлітків відповідального ставлення до клімату, розумінню причин і наслідків зміни клімату, формуванню емпатії та активної громадянської позиції через залучення до екологічного волонтерства.

Шукайте інші наші уроки на сайті Української Волонтерської Служби:

<https://volunteer.country/projects/school-lesson>

План уроку

№ Блоку	Тривалість блоку	Назва блоку	Завдання блоку	Слайд презентації
1	5 хв	Вступ: «Їжа, яка може зникнути»	Показати залежність їжі від кліматичних умов, пояснити поняття «кліматичні умови», наблизити тему зміни клімату до повсякденного життя учнів через гру та приклади страв.	1-4
2	15 хв	Базова інформація про зміну клімату.	Сформувати розуміння різниці між погодою і кліматом, парникового ефекту, парникових газів та ролі людської діяльності і основних наслідків зміни клімату.	5-11
3	10 хв	Руханка «Що я роблю для клімату?»	Показати учням прості щоденні дії для зменшення впливу на клімат, допомогти усвідомити власний внесок і закріпити екологічні звички в інтерактивній формі.	12-14
4	10 хв	«Як волонтерство допомагає клімату?»	Ознайомити з можливостями кліматичного волонтерства: поширення знань, підтримка національних парків, природоорієнтовані рішення, догляд за біорізноманіттям у громаді та в школі.	15-18
5	5 хв	Завершальна частина: «Мій кліматичний крок сьогодні».	Закріпити ключові ідеї уроку через коротке опитування, мотивувати учнів вибрати хоча б одну реалістичну дію для клімату разом із родиною.	19-20
6	10-15 хв (опц.)	Гра «Зелені професії» (профорієнтація)	Показати, що подолання кліматичної кризи пов'язане з різними професіями та допомогти учням уявити свій внесок у майбутньому через вибір «зелених» або дотичних до клімату спеціальностей.	21-22

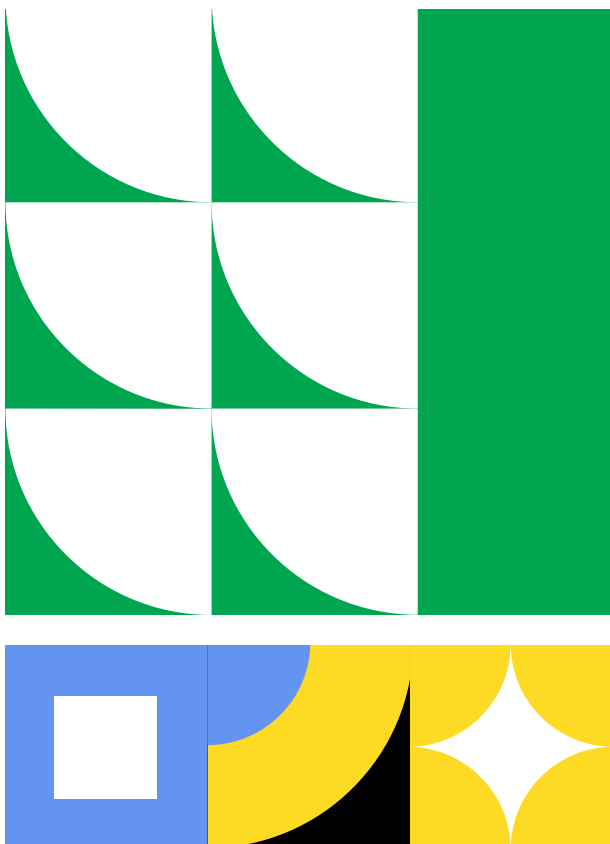
Хід уроку

Назва активності	Опис активності
Вступна частина: «Їжа, яка може зникнути» (5 хв)	Почніть урок із короткої вступної розмови. На цьому етапі важливо створити теплу, довірливу атмосферу та допомогти учням і ученицям відчувати, що тема зміни клімату стосується їхнього повсякденного життя, а не є абстрактною чи віддаленою. У вступі підкресліть кілька ключових тез: • зміна клімату безпосередньо впливає на наше щоденне життя;• продукти, які ми споживаємо щодня, залежать від кліматичних умов;• звичні страви й інгредієнти можуть змінюватися або ставати менш доступними через кліматичну кризу. Зазначте, що частина уроку проходить у форматі гри. Ігровий елемент допоможе поглянути на проблему через близькі кожному речі — знайомі страви та харчові продукти. Поясніть учням і ученицям, що протягом заняття ви разом шукатимете відповіді на три запитання: • як зміна клімату впливає на продукти, які ми їмо;• чому кліматична криза є проблемою вже сьогодні, а не лише питанням майбутнього;• що кожна людина може зробити, аби зменшити свій вплив. Далі коротко, у доступній формі, озвучте кілька важливих фактів: • врожаї окремих продуктів можуть скорочуватися на 20–85%, водночас ціни на них зростають;• підвищення середньої температури на 1 °C зміщує кліматичні зони приблизно на 100 км;• для України потепління на 2 °C означає зміщення кліматичних зон орієнтовно на 200 км на північ. Наголосіть, що ці зміни не означають зникнення їжі вже завтра. Водночас вони свідчать про те, що окремі звичні продукти можуть ставати рідкісними або менш доступними. Підсумуйте вступ словами на кшталт: <i>«Якщо діяти вже зараз, ми ще можемо зберегти значну частину врожаю улюблених продуктів».</i> Після цього повідомте, що далі учні й учениці перейдуть до ігрового завдання. Поясніть, що кожен і кожна отримає роздруковані матеріали (Додаток 1), у яких потрібно поєднати страви з продуктами, що можуть постраждати через зміну клімату. Опісля цього ви перевіряєте правильність поєднань та рухаєтесь до питань у презентації.
Базова інформація про зміну клімату (15 хв)	Викладач/-ка починає з простого запитання до класу: «Чи помічали ви, що сьогодні надворі холодно, а вже завтра — різко теплішає?» Це запитання допомагає залучити учнів і учениць до розмови та перейти до пояснення різниці між погодою і кліматом.

	На цьому прикладі поясніть ключову відмінність: • погода — це стан атмосфери «тут і зараз», у конкретний день або навіть годину; • клімат — це характер погоди, який формується протягом багатьох років і показує, якою вона зазвичай буває в певному регіоні. Далі перейдіть до пояснення поняття парникового ефекту. Наголосіть, що це природний і необхідний процес, який утримує тепло поблизу поверхні Землі. Без нього середня температура на планеті становила б близько -18°C, а не приблизно $+15^{\circ}\text{C}$, і життя в сучасному вигляді було б майже неможливим. Поясніть, що парникові гази працюють за принципом ковдри або стін теплиці: вони не дозволяють теплу швидко повертатися в космос. Проблема виникає тоді, коли таких газів у атмосфері стає надто багато. Зверніть увагу учнів і учениць на те, що парникові гази можуть залишатися в атмосфері десятиліттями й навіть століттями, поступово накопичуючи тепло. Окремо назвіть основні з них: • CO₂ (вуглекислий газ) — утримує тепло десятки й сотні років; • метан (CH₄) — діє значно сильніше в короткий період, але затримується в атмосфері приблизно 12 років; • оксид азоту (N₂O) — може залишатися в атмосфері понад 100 років і водночас впливає на руйнування озонового шару. Далі поясніть, що ключова причина сучасної зміни клімату — людська діяльність, передусім масове спалювання вугілля, нафти й газу з початку індустріалізації (1770-ті роки). За дуже короткий історичний період (250 років) люди вивільнили в атмосферу гази, які накопичувалися в надрах Землі протягом тисячоліть. Наведіть узагальнені дані, щоб окреслити масштаб проблеми: • близько 76 % глобальних викидів пов'язані з виробництвом енергії; • решта припадає на сільське господарство, промисловість, відходи та землекористування. Поясніть основні наслідки зміни клімату, не заглиблюючись у деталі: хвилі спеки, посухи й дефіцит води, танення льодовиків, підняття рівня Світового океану, втрата біорізноманіття, а також поширення певних захворювань. Завершіть блок поясненням двох базових підходів до реагування на кліматичну кризу: • мітігація — зменшення викидів парникових газів; • адаптація — пристосування до змін, яких уже не уникнути, зокрема через зміну інфраструктури, а іноді й способу життя.
Руханка: «Що я роблю для клімату?» (10 хв) опційно	Поясніть правила вправи: ви називатимете різні дії, а учасники й учасниці реагуватимуть рухом. Якщо вони роблять це часто — роблять крок уперед або підіймають руки; якщо рідко або ніколи — залишаються на місці чи виконують інший заздалегідь узгоджений рух. Далі по черзі озвучуйте приклади дій, даючи класу кілька секунд на реакцію: • вимикати світло, виходячи з кімнати; • кип'ятити воду в тій кількості, яка необхідна, а не повний чайник;

	• обирати громадський транспорт або велосипед; • купувати місцеві продукти; • повторно використовувати речі; • висаджувати рослини; • розповідати іншим про зміну клімату. Після кількох прикладів зупиніться й коротко підсумуйте вправу. Наголосіть, що навіть прості повсякденні дії мають значення, особливо тоді, коли їх практикує багато людей. Такий акцент допомагає учням і ученицям побачити власну роль у спільних зусиллях зі зменшення впливу на клімат.
Можливості для кліматичного волонтерства (10 хв)	Викладач/-ка пояснює, що волонтерство — це спосіб діяти, а не просто спостерігати. Навіть невеликі кроки, які роблять учні й учениці, можуть мати значний вплив на довкілля та громаду. Далі варто окремо розглянути, як можна волонтерити для збереження довкілля, наводячи конкретні приклади та можливі форми участі. 1. Поширення знань. Учні й учениці можуть ділитися інформацією про зміну клімату та збереження природи у зручний для себе спосіб: ◦ створювати статті, дописи для шкільної газети або онлайн-ресурсів; ◦ готувати плакати або інформаційні листівки для школи та громади; ◦ проводити короткі уроки або презентації для однокласників і однокласниць, молодших школярів чи навіть батьків; ◦ організовувати мінікампанії у соціальних мережах, щоб привернути увагу до екологічних проблем. 2. Волонтерство в національних парках і заповідниках. Цей вид діяльності допомагає підтримувати природні території та робити їх безпечними й доступними для всіх. Учні й учениці можуть: ◦ брати участь у прибиранні територій, зборі сміття; ◦ допомагати у маркуванні стежок, догляді за екологічними об'єктами; ◦ підтримувати просвітницькі заходи на території парку — екскурсії, інформаційні акції; ◦ долучатися до обліку тварин та рослин під керівництвом фахівців. 3. Підтримка місцевого біорізноманіття. Учні й учениці можуть безпосередньо допомагати тваринам і птахам у своїй місцевості: ◦ виготовляти та встановлювати будиночки для птахів і кажанів; ◦ створювати «їдальні» для комах, наприклад, осикові або солом'яні гнізда; ◦ саджати рослини, що приваблюють комах-запилувачів; ◦ організовувати прибирання природних місць проживання місцевих видів. 4. Впровадження природоорієнтованих рішень у школі або громаді. Цей напрям допомагає учням і ученицям бачити результати своєї роботи тут і зараз: ◦ організовувати компостування харчових відходів у школі;

	◦ збирати дощову воду для поливу шкільного саду або шкільних рослин; ◦ створювати зелені насадження — луки, різнотрав'я, дерева, шкільні садки; ◦ організувати екскурсію на місцеві сортувальні станції; ◦ пропонувати та реалізовувати екологічні проекти для шкільної громади або місцевої території, наприклад, екомайстерні або екодні. Підкресліть, що волонтерство може бути як великим, так і маленьким, але кожна дія робить свій внесок. Важливо, що учні й учениці відчують себе активними учасниками змін, а не лише спостерігачами, і бачать прямий результат своєї праці для довкілля та громади.
Завершальна частина: «Мій кліматичний крок» (5 хв)	Викладач/-ка ставить запитання: • яку одну дію для клімату ти можеш зробити вже сьогодні? • що можна запропонувати зробити разом із батьками? Кілька учнів діляться відповідями. Викладач дякує та підсумовує, що великі зміни починаються з малих кроків.
Гра «Зелені професії» (10-15 хв) <i>опційно</i>	Учні обирають професії, якими хотіли б займатися в майбутньому, або витягають картки. Далі об'єднуються в групи й обговорюють, як у межах цих професій можна допомагати довкіллю. Кілька груп презентують свої ідеї. Викладач підкреслює, що боротьба зі зміною клімату — це справа людей різних спеціальностей.

Гра: продукти що стає складніше вирощувати через зміну клімату

Страва	Продукт під загрозою
Банановий смузі	Горіхи
Картопляне пюре	Какао
Шоколадний десерт	Кавуни
Чашка какао	Нут
Яблучний пиріг	Авокадо
Фруктовий салат	Какао
Хумус	Фруктові дерева
Тост з авокадо	Банани
Кавуновий фреш	Яблука
Салат з горіхами	Картопля

Правильні відповіді до завдання:

Страва	Продукт під загрозою
Банановий смузі	Банани
Картопляне пюре	Картопля
Шоколадний десерт	Какао
Чашка какао	Какао
Яблучний пиріг	Яблука
Фруктовий салат	Какао
Чашка какао	Фруктові дерева
Хумус	Нут
Тост з авокадо	Авокадо
Кавуновий фреш	Кавуни
Салат з горіхами	Горіхи

ДОДАТОК №2

Базова інформація про зміну клімату

Візуальні й текстові матеріали для пояснення понять «погода», «клімат», «парниковий ефект», а також будови атмосфери.

[«What's in the atmosphere?» \(NASA Space Place\)](#)

графіка про шари атмосфери та склад повітря на різній висоті.

EN

[«A Guide to Climate Change» \(NASA Kids Science\)](#)

дитячий гайд про зміну клімату з ілюстраціями та простими визначеннями.

EN

[«What Is the Greenhouse Effect?» \(NASA Kids Science\)](#)

пояснення парникового ефекту у форматі для дітей.

EN

[Відеоматеріали «NASA Climate Kids» \(плейлист\)](#)

короткі ролики про клімат, атмосферу, наслідки потепління.

EN

[Відеоматеріал «ЕКО ПЛЮС ПЛЮС Клімат»](#)

короткий мультимедіа про охорону довкілля українською.

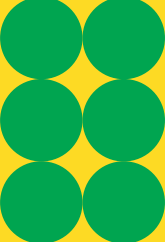
UA

[Відеоматеріали «ЕКО ПЛЮС ПЛЮС» \(плейлист\)](#)

короткі мультики про охорону довкілля українською.

UA

Можливості для волонтерства у сфері клімату та довкілля

Волонтерство для захисту клімату — це не лише прибирання чи висадка дерев. Кожна людина може знайти формат участі, який відповідає її інтересам, навичкам і можливостям. Нижче — **приклад** того, як школярі можуть долучитися до змін уже зараз.

Розповсюдження знань та інформації.

Один із важливих напрямів волонтерства — створення та поширення корисної інформації. Наприклад, волонтерки громадських організацій можуть готувати матеріали про вплив зміни клімату на щоденне життя: які продукти можуть зникнути, як змінюється природа навколо нас, що кожен може зробити для зменшення шкоди довкіллю. Такі матеріали згодом можуть перетворюватися на плакати, листівки або презентації та використовуватися в школах, кафе, бібліотеках чи громадських просторах.

Волонтерство у національних парках і природоохоронних зонах

Допомога природі потребує відповідального підходу. Важливо пам'ятати: висаджувати рослини у дикій природі можна лише після консультації з фахівцями, адже неправильні дії можуть зашкодити місцевим екосистемам. Тому найкращий спосіб долучитися — волонтерити разом з організаціями та установами, які професійно займаються охороною природи.

У межах такого волонтерства учні можуть брати участь у прибиранні територій, догляді за деревами, спостереженні за станом довкілля, допомозі під час екопросвітницьких заходів.

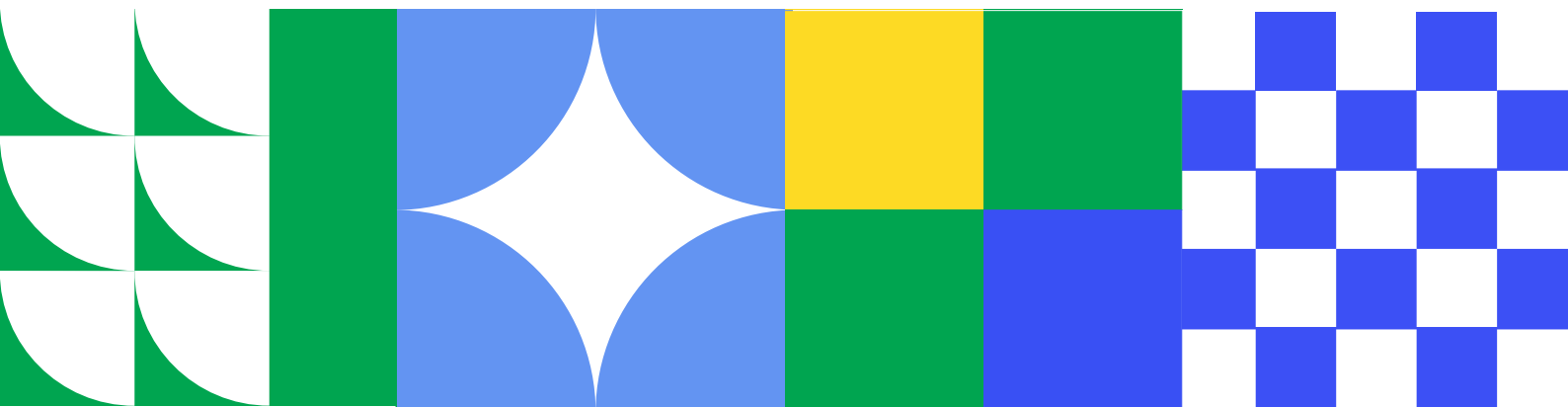
Підтримка місцевого біорізноманіття

Ще один доступний формат волонтерства — створення простих, але корисних елементів для тварин у міському просторі. Це можуть бути годівниці для птахів, будиночки для комах, кажанів або їжаків, які розміщують у парках, на шкільних подвір'ях чи біля домівок. Такі дії допомагають зберігати біорізноманіття та роблять простір більш дружнім до природи.

День з адаптації до зміни клімату

Волонтерство може бути спрямоване не лише на захист природи, а й на адаптацію до кліматичних змін. Разом зі шкільним парламентом або учнівською радою можна ініціювати екологічні зміни на території школи.

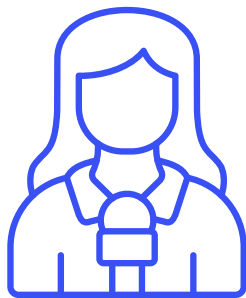
Це може бути запровадження компостування, збір дощової води для поливу, заміна звичайного газону на різнотрав'я, створення зелених парканів, стін або пергола, облаштування стежок із водопроникних матеріалів. За бажанням ці ідеї можна обговорити з батьками або старшими родичами та реалізувати їх удома, на дачі чи у дворі приватного будинку.

Зелені професії та зелена відбудова

Рекомендований перелік професій для гри «Зелені професії» (для оформлення карток з професіями й короткими описами ролі у подоланні кліматичної кризи):

Приклади професій:

Журналісти / комунікаційники

поширювати інформацію про зміну клімату

Освітняни

навчати майбутні покоління

Медики

досліджувати вплив зміни клімату на здоров'я

Науковці біологічного спрямування (ботаніки, зоологи, орнітологи тощо)

вивчати вплив зміни клімату на різні види або їх здатність протидіяти зміні клімату.

Будівельні професії

будувати будівлі стійкими до зміни клімату та за найвищими стандартами енергоефективності, проектувальники екобудівель.

Агрономи

вирощувати продукцію у дружній до довкілля спосіб; вирощувати культури, які будуть більш стійкими до зміни клімату.

Архітектори

проєктувати міста стійкими та адаптованими до зміни клімату.

Юристи

писати закони, що захищатимуть довкілля; захищати природні екосистеми від знищення у судах.

Інженери

проєктування, встановлення та обслуговування обладнання для сонячної, вітрової та інших видів відновлюваної енергії.

Для довідки також можна розповісти про профільні професії, що спеціалізуються на кліматичних питаннях:

Палеокліматологи

вивчають кліматичні умови Землі в минулі геологічні епохи.

Дендрохронологи

вивчають взаємозв'язок між річними кільцями дерев і метеорологічними величинами, досліджують зміни клімату.

Кліматологи

вивчають процеси й закономірності кліматотворення, причини зміни клімату, а також займаються прогнозуванням таких змін та їх наслідків.

Гляціологи

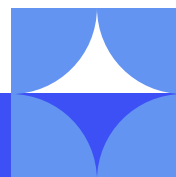
вивчають всі форми криги й снігового покриву на суходолі, льодовий покрив водойм, підземні утворення льоду, а також фізичні властивості, діяльність і вплив льодів на розвиток земної поверхні та клімат Землі.

Океанологи

займаються вивченням вод океанів і морів, їх хімічного складу, особливостей флори та фауни, а також різних фізичних процесів, що відбуваються у водах Світового океану.

Вулканологи

вивчають вулкани та вулканічні явища, досліджують їх вплив на історію Землі й можливі наслідки для людей та навколишнього середовища.

Гра 1: «Уяви себе мешканцем міста»

Мета:

звернути увагу дітей на проблеми, які створює зміна клімату у їхньому населеному пункті, та мотивувати їх подумати над тим, які рішення могли б полегшити життя у місті в особливо спекотний період.

Ситуація:

Уяви, що надворі дуже спекотний літній день. Тобі потрібно дійти з дому до, наприклад, школи / будинку культури. Дорога займає приблизно 15-20 хвилин пішки.

По дорозі ти помічаєш:

- відкриті асфальтовані ділянки без дерев;
- кілька затінених скверів;
- одну зупинку громадського транспорту без навісу й іншу — з навісом та лавкою;
- фонтан або місце, де можна набрати прохолодної води.

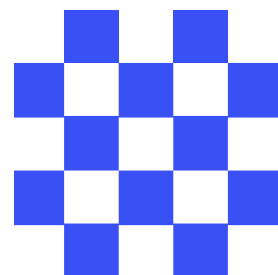
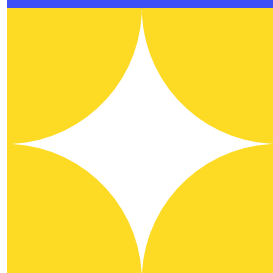
Опційно:

Учням можна роздати ролі (бабуся 75 років, ветеран війни, школяр/-ка, людина з інвалідністю, батьки з маленькою дитиною у візочку тощо), щоб звернути увагу, як спека по-різному впливає на різні групи людей.

Запитання до групи:

- Як ти почуваєшся під час цієї прогулянки в спеку?
- Які місця по маршруту допомагають «сховатись» від спеки чи охолодитись?
- Що в місті ускладнює пересування під час спекотної погоди?
- Які рішення ти порадив/порадила б місцевій адміністрації (більше дерев, тіньові навіси, питні фонтанчики, світліші покриття, зелені насадження тощо)?

ДОДАТОК №6

Гра 2: «Кліматичний крокодил»

Мета:

закріпити основні терміни, які діти вивчили на уроці, та перевірити розуміння базових понять, пов'язаних зі зміною клімату.

Формат:

- Підготувати картки з різними словами й поняттями з уроку (наприклад: «погода», «клімат», «парниковий ефект», «викиди CO₂», «посуха», «повінь», «адаптація», «мітігація», «відновлювана енергія», «сонячна електростанція» тощо).
- Клас ділиться на кілька команд.
- Представник/-ця команди витягує картку і:
 - або пояснює слово словами, не вживаючи однокорінних слів (як у грі «Еліас»);
 - або показує жестами/мімікою (як у грі «Крокодил»).

Слова, які можна використати для гри:

- Клімат
- Парниковий ефект
- Викиди
- Посуха
- Повінь
- Льодовик
- Озон
- Вітрова енергія
- Сонячна енергія
- Переробка

Команда має за обмежений час відгадати термін. Потім картка переходить до іншої команди.

ДОДАТОК №7

Кейс-ситуації для групової роботи

Кейс 1:

У вашій школі багато учнів не замислюються про вплив зміни клімату на своє життя. Яку волонтерську ініціативу ви могли б запропонувати, щоб донести цю тему до однолітків?

Кейс 2:

Бабуся вашого друга дуже любить співати народних пісень. Як можна зробити так, щоб її хобі стало корисним для громади або допомагало зберігати культурну й природну спадщину?

Кейс 3:

У громаді відкрився молодіжний простір. Які волонтерські активності, пов'язані з довкіллям та кліматом, можна там реалізувати, щоб залучити якомога більше людей?

Можливості для перетину з іншими предметами:

Право / громадянська освіта

Тема: Громадянська участь, захист довкілля та кліматична політика.

Завдання для вчителя:

- Поясніть учням, що таке звернення громадян (електронні петиції, письмові звернення, громадські слухання).
- Наведіть приклади, як громадські організації, ініціативні групи та волонтери впливають на екологічні рішення (збереження парків, боротьба з незаконними забудовами, сортування відходів).
- Коротко розкажіть про міжнародну кліматичну політику (Паризька кліматична угода) та те, як її рішення впливають на громади в Україні.

Питання для обговорення:

- Чому активна позиція громадян важлива для захисту довкілля?
- Які права людини порушуються через екологічні проблеми?
- Як кожен може впливати на рішення влади на локальному рівні?

Додаткове завдання: Запропонуйте учням у групах скласти приклад короткого звернення до місцевої влади щодо екологічної проблеми у своїй громаді (формат: «Шановна міська рада...»).

Всесвітня історія

Тема: Історія екологічного руху та кліматичної політики.

Завдання для вчителя:

- Розкажіть про виникнення екологічних рухів у ХХ столітті (антисмогові кампанії, рух проти забруднення води).
- Поясніть роль міжнародних кліматичних конференцій (Ріо, Кіото, Париж).
- Наведіть приклади громадських кампаній, що призвели до змін у політиці (заборона певних токсичних речовин, створення заповідників).

Питання для обговорення:

- Як змінювалось ставлення суспільства до довкілля?
- Чому громадський тиск може бути ефективним?

Додаткове завдання: Підготувати коротке повідомлення про одну історичну екологічну ініціативу (рух, організацію, кампанію).

Географія

Тема: Глобальні та локальні кліматичні зміни.

Завдання для вчителя:

- Покажіть на карті регіони, найбільш вразливі до зміни клімату (острови, прибережні території, посушливі зони).
- Поясніть, як кліматичні зміни впливають на Україну (лісові пожежі, зменшення водних ресурсів, зміна кліматичних зон).
- Розкажіть про волонтерські ініціативи з моніторингу стану довкілля (громадські вимірювання якості повітря, спостереження за водними об'єктами).

Практичне завдання:

- Чому різні регіони по-різному реагують на зміну клімату?
- Які екологічні загрози є актуальними для вашої місцевості?

Додаткове завдання: Запропонуйте учням підготувати мінідослідження про екологічний стан свого регіону (короткий текст + карта або схема).

Біологія

Тема: Зміна клімату та її вплив на живі організми.

Завдання для вчителя:

- Інтегруйте тему зміни клімату у вивчення фотосинтезу, пояснивши роль рослин у поглинанні CO₂ та показавши екосистеми, які є найефективнішими поглиначами вуглецю, включно з лісами, болотами та океанами.
- Поясніть, як підвищення температури та зміна кількості опадів впливають на екосистеми (посухи, повені, зміщення ареалів видів).
- Наведіть приклади зникнення або міграції видів через кліматичні зміни.

Питання для аналізу:

- Чому зменшення зелених насаджень посилює кліматичну кризу?
- Як кліматичні зміни впливають на здоров'я людини (хвилі спеки, розповсюдження інфекцій, алергії)?
- Яку роль можуть відігравати волонтерські екоініціативи (озеленення, відновлення екосистем)?

Додаткове завдання: Запропонуйте учням створити просту схему «Як фотосинтез допомагає стримувати зміну клімату» (стрілки: CO₂ → рослина → кисень / біомаса).

Фізика / хімія

Тема: Парниковий ефект і енергетичні ресурси.

Завдання для вчителя:

- Поясніть механізм парникового ефекту та теплового балансу Землі (вплив парникових газів на утримання тепла).
- Продемонструйте простий дослід, що ілюструє вплив CO₂ (наприклад, порівняння нагрівання двох пляшок з повітрям і з доданим CO₂ під лампою).
- Обговоріть відновлювані джерела енергії (сонячна, вітрова, гідроенергія, біомаса) та їх переваги щодо зменшення викидів.

Питання для класу:

- Чому збільшення концентрації CO₂ впливає на клімат?
- Як відновлювана енергетика може зменшити викиди?

Акцент: Запропонуйте учням у групах скласти таблицю «Переваги та недоліки різних джерел енергії» (вугільна ТЕС, газ, атомна енергетика, сонячна, вітрова).

Література / медіаграмотність

Тема: Клімат, етика та відповідальність у текстах і медіа.

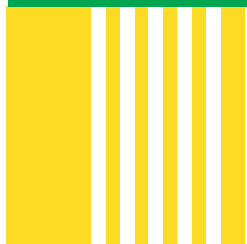
Завдання для вчителя:

- Проаналізуйте уривки художніх або публіцистичних текстів про природу й довкілля.
- Обговоріть, як медіа формують ставлення до кліматичної проблеми (репортажі, документальні фільми, соціальна реклама).
- Поясніть принципи відповідальної комунікації (точність, перевірка фактів, уникання паніки).

Питання для обговорення:

- Як слова можуть мотивувати до дій?
- Чим відрізняється інформування від маніпуляції?

Акцент: Створити плакат або пост для шкільної екокампанії (слоган + короткий текст).

Англійська мова

Тема: Climate change, media literacy and civic engagement.

Завдання для вчителя:

- Запропонуйте учням короткий адаптований текст або відео англійською мовою про зміну клімату, волонтерство або youth climate movements.
- Разом випишіть ключову лексику: climate change, global warming, carbon footprint, renewable energy, volunteering, community action, human rights.

Питання для обговорення:

- Why is climate change a global issue?
- How can young people influence environmental decisions?
- What role do media and social networks play in raising awareness?

Приклад завдання для учнів: Create a short message (3–4 sentences) encouraging people to take care of the environment in your community.

Мистецтво / музика

Тема: Культура та кліматична свідомість.

Завдання для вчителя:

- Запропонуйте створити екоарт або інсталяцію на тему «Мое місто в умовах зміни клімату».
- Обговоріть, як мистецтво впливає на емоції та цінності (плакати, мурали, пісні, кліпи).

Питання для обговорення:

- Чому мистецтво може бути інструментом змін?
- Як творчість допомагає говорити про складні теми?

Акцент: Підготувати творчу роботу (пісню, вірш, плакат, колаж) на тему клімату та волонтерства.

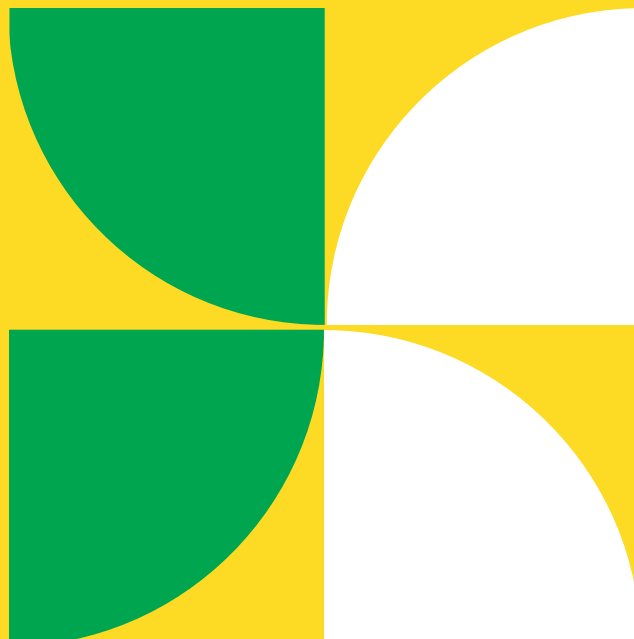
Трудове навчання / технології

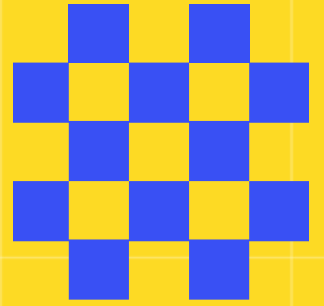
Тема: Практичні екологічні рішення.

Завдання для вчителя:

- Запропонуйте учням виготовити просту годівничку для птахів із доступних або вторинних матеріалів (пластикові пляшки, картонні пакети, дерево тощо).
- Поясніть важливість підгодівлі птахів у холодний період, а також принципи повторного використання матеріалів (upcycling) та дбайливого ставлення до природи.

Додаткове завдання: Створити власний варіант годівнички для птахів, продумати її дизайн, безпечність та зручність для птахів. За бажанням — організувати розміщення годівничок на території школи та вести спостереження за птахами.

Українська Волонтерська Служба

